

CENTRALNA STACJA RDT. "WAŃ"

4695/2

Ze stacji Mińsk..via..MSK...

Odebrany dn.26/8 godz.21..min.30

Podpis radiotelegrafisty

Pokwitowany dn. g.....min.....

Pluton.WOLEK.i..KAFKA.....

L.dz.Centr.St.Rdt.w Warszawie.2350

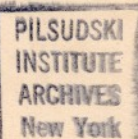
Słowa 1461

S S Nr.2612 w 1525 le 26/8 h.14.35.-

Radio en claire.-

S A P I E H A P O L E X T E R N E

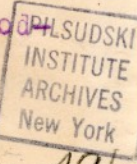
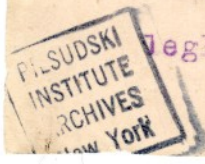
W A R S Z A W A .-

Dnia 28 stycznia r.b.rada komisarzy ludowych R.S.F.R.R.w nocie swej do rządu polskiego wskazała jako podstawę pokojowego porozumienia obu narodów i że polityka R.S.F.R.R. wpływając nie z przypadkowych przejściowych kombinacji wojennych lub dyplomatycznych ale z niewzruszonej zasady prawa każdego narodu do stanowienia o swym losie uznała i w dalszym ciągu uznaje niezmiennie bezwarunkowo i bez zastrzeżeń niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej.

2.Ze wojska czerwone nie przekroczą linii przechodzącej w pobliżu Dryssy,Drismy,Połocka,Borysowa,Porzecza,Ptycza,Białykorowicz,Cudnowa,Pikawy,Derażni i Bazu.

3.Ze niema ani jednej sprawy terytorjalnej ekonomicznej lub innej, któraby nie mogła być rozstrzygniętą drogą rokowań ustępstw i porozumień wzajemnych w przeciwieństwie jednak do tego oświadczenia z dnia 29 stycznia,gdy wojska czerwone osiągnęły chwilowe powodzenie rząd R.S.F.R.R.zmienił zasadniczo swoje stanowisko,próbując on narzucić Polsce zmniejszenie jej siły zbrojnej tak,by nie mogła ona przed żadną napaścią się obronić,usiłuje uzyskać prawo mieszania się do wewnętrznego prawodawstwa Rzeczypospolitej Polskiej i wystąpić w roli niepowołanego opiekuna poszczególnych warstw ludności polskiej,wobec ich własnego państwa,pragnie wreszcie uzyskać prawo wyłącznego rozporządzania koleją Wołkowysko/Białystok/Grajewo. Ze zadania te nie są podyktowane zamiarami pokojowymi,ale płyną z ducha imperjalizmu,świadczy to,że żądając ograniczenia siły zbrojnej polskiej do 50.000 ludzi rząd R.S.F.R.R. nie zamierza sam zgoda ograniczyć swojej armji.Zaden naród nie może się zgodzić na takie ograniczenie swej niepodległości i suwerenności,jakie rząd R.S.F.R.R.chciałby narzucić Polsce.

32 194

Jakaż wartość mieć może jego zapewnienie, że uznaje on bez zastrzeżeń niezależność i samodzielność Rzeczypospolitej Polskiej, gdy wszystkie praktyczne postulaty rządu R. S. F. R. R. w sprawie preliminarjów pokojowych są jaskrawym zaprzeczeniem tej zasady? Taki pokój może podyktować tylko zwycięzca, narodowi powalonymu i zmuszonemu do bezwarunkowej kapitulacji. Zasadniczy błąd, takiego postawienia sprawy, występuje szczególnie jaskrawo w chwili obecnej, gdy wojska polskie zwycięzsko odparły najazd na Polskę. Ostawanie przy tych zasadach prowadziłoby oczywiście do przeciągania wojny, aż do zupełnego wyczerpania jednej ze stron wojujących, albo gdyby nawet jeden z narodów uznał się wreszcie za zwyciężonego i dał sobie narzucić haniebny pokój. - Pokój taki byłby tylko zarodkiem nowej wojny w przyszłości. Delegacja polska oświadcza iż zasady pokoju przedłożone jej przez delegację rosyjską są nie do przyjęcia. Podtrzymywanie ich przez delegację rosyjską mogłoby uczynić dalszą dyskusję zupełnie bezcelową. Naród polski pragnie takiego pokoju z Rosją któryby trwale i raz na zawsze położył kres tym walkom, które od stuleci przeszkadzały dobremu sąsiedzkiemu współżyciu Polski i Rosji. Delegacja polska spodziewa się, że argumenty przytoczone przekonają drugą stronę i że przyjmie ona zasadę, iż pokój oprzeć się winien na podstawie sprawiedliwego porozumienia w którym interesy obu narodów znalazłyby równomierne uwzględnienie na poszczególne tezy zasadnicze. Delegacja polska oświadcza do punktu 1. W punkcie tym strona przeciwna uznaje niezależność i samodzielność Rzeczypospolitej Polskiej. Niezawisłość i suwerenność zjednoczonej Rzeczypospolitej Polskiej istnieje de facto i de jure. Polska jako samoistny i pełnoprawny podmiot prawa międzynarodowego, występuje i działa od czasu jej wskrzeszenia, bez żadnych z czyjejkolwiek strony zastrzeżeń. Możemy zatem oświadczenie strony przeciwnej pojąć jedynie jako samo przez się zrozumiałe przyłączenie się Rosji do stwierdzenia tego faktu. A jako takie nie wymaga ono włączenia do tekstu preliminarjów pokojowych. Delegacja polska uznała również jako samo przez się rozumiejące się, też strony przeciwnej, iż narodowi polskiemu służy bezwzględnie prawo do swobodnego urządzenia formy i istoty swego życia publicznego i władzy państwowej. Do punktu 2 delegacja proponuje następujący tekst tego punktu «strony oświadczają, iż nie będą się wzajemnie domagać w żadnej formie zwrotu kosztów wojennych polsko-rosyjski» do punktu 3" tak zwana linja Curzona. proponowana przez rząd sowiecki jest niemal indentyczna z linją 3. rozbioru Polski od strony Rosji. W ten sposób, rząd sowiecki chce utrzymać przy Rosji

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

195
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

wszystko (Bobrzosk Carska zabrała Polsce wykreślając dowolną i na żadnych podstawach nie opartą linię). Delegacja polska podkreśla że żywioł polski sięga daleko poza linje proponowane przez delegację strony przeciwnej i przy ustaleniu granic wschodnich Polski siła tego żywiołu powinna być w pełni uwzględniona równocześnie uważamy za swój obowiązek stwierdzić że, Rzeczypospolita Polska, przyznaje ludom zamieszkującym terytorja między nią a Rosją, prawo demokratycznego samostanowienia o swym losie. Do punktu 4. zamiar nałożenia na Polskę jednostronnego zobowiązania redukcji sił zbrojnych, odrzucamy kategorycznie jako uwłaczający godności narodu polskiego z prawdziwym zdumieniem. Widocznie iż rząd R.S.F.R.R. świadomie lub nieświadomie idzie, w ślady polityki Piotra Wielkiego i Katarzyny polityki, która stawiała zupełnie podobne ^a zdania i tak samo je. uzasadniając doprowadziła do zbrodni rozbioru. Jest to bardziej zdumiewające, że stroną przeciwną, która jakó całym światu wiadomo i jak się tem sowiecka prasa chlubi że doprowadziła / militarizm do najwyższego stopnia rozwoju, nie ukazuje żadnej, chęci ograniczenia swoich zbrojeń a w punkcie 1 zastrzega dla siebie prawo utrzymania tylko na granicy polskiej armji 10000 do 20000 ludzi. Budzi to poważne wątpliwości o szczerości i intencji pokojowych R.S.F.R.R. dla Polski. Możliwem by było mówić o rozbrojeniu dopiero wtedy, gdy zasada ta zacznie, być realizowaną w całej Europie co jest najgorętszym pragnieniem Polski, jako państwa prawdziwie demokratycznego. Propozycja częściowego zastąpienia sił zbrojnych przez milicję robotniczą dąży do oczywistego pogwałcenia zasady suwerenności i z niej płynącej nie ingerencji w sprawy wewnętrzne i jako taka nie może być wogóle dyskutowana. Do punktu 5 zgodnie z, wymogami poprzednimi rząd polski nie może w żadnym razie traktować o jednostronne zobowiązanie do demobilizacji. Uważamy za jedynie wskazane, aby demobilizacja obu stron likwidująca obecną wojnę nastąpiła po zawarciu pokoju. Do punktu 6 i 7 propozycje zawarte w tym punkcie za bezprzedmiotowe wobec stanowiska naszego w sprawie rozbrojenia i demobilizacji, nie możemy jednak nie potwierdzając że zrealizowanie tezy rosyjskiej, to jest wydanie broni w ręce strony przeciwnej byłoby spotęgowaniem militarystycznej organizacji Rosji a tem samem groźba dla pokoju. Do punktu 8 propozycja zrzeczenia się pomocy państw obcych dla organizowania siły zbrojnej jest niedopuszczelne ze względu na stanowisko zasadnicze zajęte odnośnie, do punktu 4. co się tyczy niewpuszczania na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej organizacji wrogich w stosunku do R.S.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

196

F.R.R. uważamy że zasada ta nie może być formułowana w traktacie pokojowym oczywiście w formie obustronnej wzajemnej, co znaczy że Rosja nie będzie tolerowała u siebie organizacji wrogich Rzeczypospolitej Polskiej w rodzaju tymczasowego rew.kom.pol. i t.p. działających jako ekspozytury władz sowieckich w preleminarjach pokojowych może być ustalone tylko wyszczególnienie zobowiązanie co do wprowadzenia podobnej obustronnej klauzuli do ostatecznego traktatu pokojowego. Do punktu 9 linja rozejmowa, która stwarza stan taktyczny przejściowy i krótkotrwały nie może być z natury rzeczy określony bez stosownego uwzględnienia faktycznego położenia wojskowego i strategicznego obu stron w chwili bezpośrednio poprzedzającej zawarcie rozejmu również w tym dopiero okresie ustalić będzie można szczegóły odnoszące się do administracji ewentualnego pasa neutralnego. Rząd polski gotów jest mieszkańcom pasa neutralnego zapewnić zaopatrywanie w artykuły pierwszej potrzeby oraz zaspokojenie miejscowego ruchu kolejowego w pasie neutralnym własnym taborem i obsługą do punktu 10. Punkt ten jest całkowicie bezprzedmiotowy wobec odroczenia punktu 4 do punktu 11 teza art. 11 jako pomijająca równocześnie tytuły polskie jest jednostronna a przeto zawiera w sobie częściowo cechy ukrytej kontrybucji sprawy wzajemnego zwrotu majątku państwowego i odszkodowania jak również nie poruszone przez propozycję rosyjską kwestje rozrachunku i likwidacji winny być rozpatrzone i zdecydowane osobno do punktu 12, w punkcie tym usiłuje rząd sowiecki roztoczyć opiekę nad rodzinami obywateli polskich, którzy w tej wojnie walczyli przeciwko wojskom sowieckim w obronie swej ojczyzny. Sądzymy że najprostrze wskazanie lojalnego współżycia narodów winne były powstrzymać rząd sowiecki od tego, którego ocena w społeczeństwie polskim tem ostrzejsza, że sejm polski dawno już uchwalił odnośne postanowienia w ustawie o reformie rolnej do punktu 13 Podniesiona przez propozycję rosyjską sprawa tranzytu jest drobnym fragmentem w kompleksie norm regulujących współżycie gospodarcze obu stron zgadzając się w zasadzie na tranzyt handlowy definitywne rozstrzygnięcie w tej sprawie łącznie z całym kompleksem spraw gospodarczych. Delegacja polska proponuje odroczyć do definitywne go traktatu pokojowego albo osobnej konwencji handlowej żądając oddania odcinka kolei żelaznej Wołkowysk Białystok Grajewo w zupełne władanie i rozporządzenie Rosji sprzecznie z zasadą suwerenności a przeto całkowicie nie do przyjęcia do punktu 14. Delegacja polska uważa za możliwe sformułowanie zasady amnestji na podstawie wzajemności dla obywateli polskich w Rosji i rosyjskich w Polsce.

DSKI
TUTE
HVES
York

PILSUDSKI
INSTIT
ARCHI
New

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

35

po zawarciu pokoju Polska rozważy w duchu życzliwym w sprawie udzielenia amnestji własnym obywatelom i żąda przyjęcia tej samej zasady przez stronę przeciwną do punktu 15 jest zobowiązanie rządu polskiego do ogłoszenia preliminarów pokojowych jest dla delegacji polskiej niezrozumiała, gdyż trudno sobie wyobrazić jak i w jaki sposób nie opublikowana umowa mogłaby wejść w życie żądanie zobowiązania się do ogłoszenia materiałów i dokumentów odnoszących się do wojny narusza zasadę suwerenności państwowej. sprawa ta z natury rzeczy musi być postawiona rządowi obu stron pod ich własną odpowiedzialnością. Powyższa deklaracja została odczytana na trzecim posiedzeniu konferencji 25 sicut ~~Nrx~~ Dąbski Nr.8 pokojowej.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

NAUCZELNE BOWODZWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 4695₂ dnia 3/IX 1920 r.
załącz. Wydział.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

DTĘŻURNY OFICER
*opieka
niwa*

JSKI
UTE
IVES
Yorl

36

198